

Den globaliseringskritiske bevegelsen

*Steinar Alsos, Attac
14. oktober 2005
steinar@attac.no*

Disposisjon

- Bakteppe
 - Økte sosiale motsetninger i vestlige land
 - Finanskrisen i Øst-Asia 1997
 - WTO-toppmøtet i Seattle, 1999
- Hva og hvem er bevegelsen?
- Politisk ståsted
 - Hva er vi egentlig mot – og for?

Globaliseringsmotstandere?

- Globalisering
 - Økt politisk, økonomisk og kulturell samhandling på tvers av landegrenser, regioner og kontinenter, med økt flyt av varer, kapital, tjenester og mennesker
 - Sammensatt prosess, der utfallet varierer i ulike kontekster og påvirkes av nasjonale og lokale politiske strukturer og aktører
- Ingen er mot globalisering
 - Mange er mot nyliberalismen
- Hvem er egentlig bevegelsen?

Bakgrunn (I)

Sosiale motsetninger

- Frankrike 1995
 - Forsøk på sosial reformpakke
 - Sterk motstand, omfattende streiker
 - Ga store omveltninger i fransk politikk, i alle fall på kort sikt
 - Store deler av reformpakken trukket tilbake
 - Høyre regjeringen tapte valget i 1997
- Frankrike er ikke enestående

Bakgrunn (II)

Finanskrisen i Øst-Asia 1997

- Finansiell kollaps i en rekke land
 - Thailand, Sør-Korea, Malaysia, Indonesia.
- Virkninger i land som Russland, Brasil
- Enorme sosiale konsekvenser
- Spekulasjonsøkonomien fikk skylda
 - Og hadde i alle fall stor skyld for omfanget og spredningen

Attac Frankrike

- Le Monde Diplomatique desember –97
 - Foreslår å danne en ny organisasjon: Attac, for å avvæpne finansmarkedene
- 3. Juni 1998: Attac Frankrike stiftes
- Fire hovedsaker:
 - Skatt på valutahandel – Tobinskat
 - Kamp mot skatteparadiser
 - Sletting av u-landsgjeld
 - Mot private pensjonsfond

Bakgrunn (III)

WTO-toppmøtet i Seattle, 1999

- Utenfor

- Omfattende protester, ikke-voldelig blokade av åpningsmøtet
- Veldig bred og mangfoldig allianse av demonstranter
- Voldelige sammenstøt overskygger mediebildet
- Unntakstilstand

- Innenfor

- USA og EU ikke samkjørte => bedre rom for at andre aktører får fram sine interesser til andre aktører
- Afrikanske land plassert på gangen
- Toppmøtet avbrutt uten enighet – de afrikanske landene forlot møtet.

-
- Man kan ikke fortsette med globale handelsforhandlinger der 20 land deltar mens de øvrige 120 land står på gangen

*Utenriksminister Knut Vollebæk,
15 minutter etter at forhandlingene
var brutt sammen, Seattle, 3. desember 1999*

Oppsummering bakgrunn

- **Stadig sterkere politiske motsetninger**
 - Nasjonalt – tilspissing i sosiale spørsmål
 - Globalt – økende motstand mot institusjoner som WTO, IMF, Verdensbanken
- **Opplevelse av at det nytter å kjempe**
 - En annen verden er faktisk mulig
- **God grobunn for ny aktivisme, nye sosiale bevegelser**

Hva og hvem er bevegelsen?

- Forum-bevegelsen
- Toppmøte-demonstrantene
- Dag-til-dag-arbeidet

Forum-bevegelsen

- World Social Forum
 - Porto Alegre, Brasil, januar 2001
 - Motstykket til World Economic Forum
- Open Space, mangfold, skal ikke konkludere
- Dagsorden på bevegelsens egne premisser
- Spredningen av Forum-bevegelsen
 - Regionalt, nasjonalt, lokalt

Toppmøte-demonstrantene

- Begynte ikke i Seattle – men tok av da
- Gøteborg, Genova, Praha, Edinburgh ...
- Rammer: WTO, IMF, Verdensbanken, EU, NAFTA, G8, og så videre
- Voldelige demonstrasjoner ?
 - Vendepunkt i Norge: Verdensbank-demonstrasjonene i 2002

Hvor ny er bevegelsen?

- Mye bygger på gamle organisasjoner
 - Fortsatt mye «godt, gammelt organisasjonsarbeid»
- Mer og bredere internasjonalt samarbeid
 - Forum-bevegelsen, toppmøtedemonstrasjonene
- Nye organisasjoner
 - Attac, Changemaker, Press
- Gamle organisasjoner tenker nytt
 - Setter sine saker inn i større perspektiv
- Ny grupper aktivister
 - Attac Frankrike: ca halvparten av medlemmene ikke tidligere aktive (Bernard Cassen, 2002, muntlig kilde)
- Nettverksorganisering

2005-alliansen

- Bred allianse
 - De gamle og de nye sosiale bevegelsene
 - Fagbevegelse, solidaritetsbevegelse
 - Seks hovedsaker
- Rettet inn mot stortingsvalget
- Mål: ny politikk
 - Balansegang mht ønske om ny regjering vs partipolitisk uavhengig
- Hovedaktivitet: Folkemønstring midt i valgkampen
 - For å forsøke å sette alliansens saker på dagsorden

Hva står bevegelsen for?

- Attacs grunntanke: avvæpning av finansmarkedene, demokratisering
- Nye saker:
 - Handelspolitikk
 - Antikrigsarbeid
 - Privatisering – både i sør og nord
- Sammenhengen mellom lokale og globale saker
 - Fra lokalsykehus til WTO
- Ett nei, mange ja
 - Ingen ferdig oppskrift på hvordan samfunnet bør se ut
 - Bevegelsens største styrke – og største svakhet
- Felles: Reagerer på nyliberalismen

Utfordringer

- Håndtering av det politiske mangfoldet
 - Finne sakene vi er enige om
- Aksjonisme eller lobbyarbeid
- Forholdet til partipolitikk
- Hva gjør vi mellom toppmøtene, mellom de sosiale forumene?
 - «Utfordringen er å få disse menneskene til å gjøre noe før neste toppmøte»

Bernard Cassen, tidl. leder Attac Frankrike

Vi kan forandre verden

- Globaliser kampen
- Globaliser håpet
- En annen verden er mulig